

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 61/96

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Tibora Šafárika a členov senátu JUDr. Jána Klučku a JUDr. Richarda Rapanta po prerokovaní návrhu generálneho prokurátora Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. februára 1997

p o d á v a t e n t o v ý k l a d

čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky:

1. Súčasťou ústavného práva prezidenta Slovenskej republiky podľa čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky je oprávnenie požiadať o súčinnosť orgány činné v trestnom konaní, ak to pre potreby toho konania o žiadosti o udelenie milosti, uskutočnenie ktorého si vyhradil, považuje za vhodné, účelné alebo potrebné. Konkrétny spôsob požadovanej súčinnosti prezident Slovenskej republiky označí vo svojej žiadosti o jej poskytnutie príslušnému orgánu činnému v trestnom konaní.

2. Orgány činné v trestnom konaní požadovanú súčinnosť poskytnú v súlade s ústavnou zásadou spolupráce jednotlivých zložiek štátnej moci v Slovenskej republike a

lehota na jej poskytnutie je podmienená časom objektívne potrebným na prípravu a vykonanie požadovaných súčinnostných úkonov.

O d ô v o d n e n i e :

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len "ústavný súd") dostal 8. júla 1996 návrh generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len "generálny prokurátor") na podanie výkladu čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len "ústava"). Generálny prokurátor svoj návrh doplnil ďalším podaním z 5. augusta 1996, pričom požiadal, aby ústavný súd podal celkom sedem výkladov čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky. Ústavný súd 31. októbra 1996 prijal na ďalšie konanie návrh č. 2 na podanie výkladu čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky obsiahnutý v návrhu generálneho prokurátora z 28. júna 1996 a ďalšie jeho návrhy odmietol. Ústavný súd však prijal na ďalšie konanie návrh generálneho prokurátora, ktorým žiadal vyložiť čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky tak, že: "V zmysle čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky nie je prezident Slovenskej republiky oprávnený vyžadovať od orgánov činných v trestnom konaní vyšetrovacie spisy a do týchto smie v zmysle § 65 ods. 1 posledná veta Trestného poriadku len nazerat".

I.

1. Pri predbežnom prerokovaní návrhu generálneho prokurátora Slovenskej republiky Ústavný súd Slovenskej republiky zistil, že z ústavnej právomoci prezidenta Slovenskej republiky podľa čl. 102 písm. i) ústavy vyplýva jeho oprávnenie požiadať o súčinnosť orgány činné v trestnom konaní. Pri predbežnom prerokovaní ústavný súd tiež zistil, že postup prezidenta republiky v konaní o žiadosti o udelenie milosti (a v prípadoch, v ktorých si vyhradil, že takéto konanie o udelenie milosti uskutoční sám) netvorí predmet osobitnej ústavnej alebo zákonnej úpravy. Samotný navrhovateľ nespochybnil možnosť (a v niektorých prípadoch dokonca aj záväzok) súčinnosti orgánov činných v trestnom konaní s prezidentom Slovenskej republiky, ale predmetom sporu, tak ako ho prijal na ďalšie konanie ústavný súd, sa stal druh a spôsob poskytnutia takejto súčinnosti.

Rozdiely, ktoré viedli k vzniku sporu medzi účastníkmi konania pred ústavným súdom, spočívali o. i. v rozdielnom chápaní existencie a následne aj miesta a úlohy "vykonávacej" právnej úpravy upravujúcej postup prezidenta republiky v takom konaní o udelenie milosti, uskutočnenie ktorého si vyhradil. Generálny prokurátor v tejto súvislosti dôvodil, že druh a spôsob poskytnutia súčinnosti orgánov činných v trestnom konaní s prezidentom republiky je v takýchto prípadoch upravený ustanoveniami Trestného poriadku. Toto stanovisko vychádzalo z právnej kvalifikácie prezidenta Slovenskej republiky ako "inej osoby" podľa poslednej vety § 65 ods. 1 Trestného poriadku. Z takejto právnej kvalifikácie sa potom odvinula aj jediná zákonom "povolená" miera súčinnosti orgánov činných v trestnom konaní s prezidentom Slovenskej republiky, keďže iné osoby majú len právo nazerať do spisov, a to: "so súhlasom predsedu senátu a v prípravnom konaní so súhlasom prokurátora, vyšetrovateľa alebo policajného orgánu len, ak je to potrebné na uplatnenie ich práv". V konaní o výklad čl. 102 písm. i) ústavy preto ústavný súd predovšetkým preskúmal, či uvedený článok predpokladá existenciu takeého zákona (zákonov), ktorý by upravoval postup prezidenta republiky v konaní o udelenie milosti. V prípade, že takýto zákon pre výkon právomoci prezidenta Slovenskej republiky podľa čl. 102 písm. i) ústava predpokladá, na základe jej čl. 2 ods. 2 a v spojení s čl. 104 ústavy je prezident republiky povinný jeho ustanovenia rešpektovať. Z celého čl. 102 ústavy, ktorý pod písm. a) až r) upravuje právomoci prezidenta Slovenskej republiky však jednoznačne vyplýva, že tam, kde to zákonodarca považoval za vhodné a účelné, výslovne stanovil, že určité ústavné právomoci môže prezident republiky vykonávať len za podmienok, prípadne spôsobom, upraveným buď v inom všeobecne záväznom právnom predpise, napríklad v zákone, ústavnom zákone, alebo aj v inom právnom akte. Článok 102 písm. g) ústavy v tejto súvislosti napríklad uvádza, že prezident vymenúva a odvoláva vedúcich ústredných orgánov a vyšších štátnych funkcionárov v: "prípadoch, ktoré ustanovuje zákon", čl. 102 písm. l) ústavy určuje, že prezident vyhlasuje výnimočný stav na základe ústavného zákona a na základe rozhodnutia Národnej rady vypovedáva vojnu (čl. 102 písm. k). V uvedených prípadoch ústavných právomocí prezidenta Slovenskej republiky zákon, resp. ústavný zákon môžu stanoviť podmienky, prípadne spôsob výkonu konkrétnych prezidentských právomocí. Tam, kde to však zákonodarca nepovažoval pre výkon ďalších ústavných

právomocí prezidenta za potrebné, neurčil, že k ich výkonu je prezident oprávnený len za podmienok a spôsobom upraveným v príslušnej zákonnej či ústavnej úprave. V takýchto prípadoch prezident Slovenskej republiky odvodzuje ako spôsob, tak aj podmienky a postup uplatnenia svojej právomoci priamo z ústavy. Ústavný súd preto preskúmal, či čl. 102 písm. i) ústavy predpokladá existenciu zákona (zákonov), ktorý by mal upravovať podmienky a spôsob uplatnenia ústavnej právomoci prezidenta republiky v ňom obsiahnutej a zistil, že tomu tak nie je. Keďže zákonodarca v čl. 102 písm. i) ústavy nepredpokladá existenciu zákona, ústavné právo v ňom obsiahnuté (vrátane spôsobu, podmienok a postupu jeho uplatnenia) nemožno obmedziť a ani podmieniť odvolaním sa na Trestný poriadok, prípadne na iný zákon.

S takýmto výkladom čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky je v súlade aj samotný Trestný poriadok, ktorý (a pre prípady, keď si konanie o udelení milosti vyhradil sám prezident) v žiadnom rozsahu a žiadnym spôsobom neupravuje jeho postup v takomto konaní.

Ako uviedol ústavný súd už pri predbežnom prerokovaní návrhu generálneho prokurátora (a vo svojom rozhodnutí z 31. októbra 1996): "Pokiaľ ide o konanie prezidenta Slovenskej republiky o žiadosti o udelenie milosti, toto netvorí predmet osobitnej ústavnej úpravy (odlišnej od samotného čl. 102 písm. i) ústavy) a ani zákonnej úpravy. Hoci štvrtá časť Trestného poriadku (Niektoré úkony súvisiace s trestným konaním) vo svojej dvadsiatej druhej hlave (Udelenie a použitie amnestie) pod ustanovením svojho § 366 hovorí o udelení milosti, neupravuje samotný postup prezidenta Slovenskej republiky v tom konaní o udelení milosti, uskutočnenie ktorého si vyhradil. Postup prezidenta republiky pri udelení milosti neupravuje ani žiadne ďalšie ustanovenie Trestného poriadku."

Keďže postup prezidenta republiky v konaní o žiadosti o udelenie milosti netvorí predmet osobitnej ústavnej a ani zákonnej úpravy, k jeho jednotlivým náležitostiam je potrebné dospieť výkladom čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky. V rozsahu a spôsobom, v ktorom do konania o udelenie milosti na žiadosť prezidenta Slovenskej republiky vstupujú aj orgány činné v trestnom konaní sa predmetom výkladu čl. 102 písm. i)

ústavy stáva aj druh a spôsob ich súčinnosti, o ktorú ich požiadal prezident Slovenskej republiky pri výkone svojej ústavnej právomoci.

Je tomu tak z toho dôvodu, že Trestný poriadok tak, ako neupravuje postup prezidenta Slovenskej republiky v tom konaní o udelenie milosti, uskutočnenie ktorého si vyhradil, tiež neupravuje ani postup orgánov činných v trestnom konaní ohľadom žiadostí prezidenta republiky o poskytnutie ich súčinnosti.

S uvedeným argumentom, t. j. že na žiadosť prezidenta Slovenskej republiky o poskytnutie súčinnosti sú orgány činné v trestnom konaní oprávnené umožniť mu výlučne nazrieť do vyšetrovacieho spisu, by bolo možné súhlasiť za toho predpokladu, ak by ústava buď priamo, alebo aspoň nepriamo (t. j. odvolaním sa na príslušnú zákonnú úpravu) konkrétne určovala ten druh súčinnosti, o ktorú je ich prezident republiky jedine oprávnený požiadať. V takomto prípade by bolo povinnosťou orgánov činných v trestnom konaní prezidentovi Slovenskej republiky prirodzene poskytnúť len takto stanovenú súčinnosť.

2. Článok 102 písm. i) ústavy prezidentovi Slovenskej republiky neukladá povinnosť spolupráce (súčinnosti) s orgánmi činnými v trestnom konaní v tom konaní o žiadosti o udelenie milosti, uskutočnenie ktorého si sám vyhradil. Prezident republiky ich však o takúto súčinnosť môže požiadať, ak to pre konanie o žiadosti o udelenie milosti považuje za vhodné, účelné alebo potrebné. V prípade, že sa prezident republiky rozhodol obrátiť sa so žiadosťou o poskytnutie súčinnosti na orgány činné v trestnom konaní, čl. 102 písm. i) ústavy mu ani priamo a ani nepriamo neurčuje konkrétne (špecifické) druhy súčinnosti, o ktorú ich môže požiadať. Z čl. 102 písm. i) ústavy preto prezidentovi republiky vyplýva oprávnenie rozhodnúť (zvoliť si), o aký druh a spôsob poskytnutia súčinnosti orgány činné v trestnom konaní požiada. Môže ísť napríklad o bližšie oboznámenie sa s obsahom vyšetrovacieho alebo trestného spisu žiadateľa o udelenie milosti priamo v sídle orgánu činného v trestnom konaní, zapožičanie vyšetrovacieho alebo trestného spisu žiadateľa o udelenie milosti, prípadne aj o iné formy súčinnosti, ktoré prezident republiky v konkrétnom prípade považuje za vhodné, potrebné alebo účelné. Špecifiká každého konkrétneho prípadu konania o žiadosti o udelenie milosti spolu s informáciami, ktoré si prezident republiky už

zadovážil iným spôsobom (a bez nutnosti súčinnosti s orgánmi činnými v trestnom konaní), môžu mať za následok, že prezident Slovenskej republiky môže v rôznych konaniach o žiadostiach o udelenie milosti požiadať orgány činné v trestnom konaní o poskytnutie rôznych druhov súčinnosti.

V rozsahu, v akom sa do konania o žiadosti o udelenie milosti zapája Kancelária prezidenta Slovenskej republiky a spôsobom, ktorým od štátnych orgánov požaduje "správy a vysvetlenia", vstupuje do konania o žiadosti o udelenie milosti aj použitie (možné použitie) príslušných ustanovení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 16/1993 Z. z. o Kancelárii prezidenta Slovenskej republiky.

Dôsledkom ústavnej úpravy právomoci prezidenta Slovenskej republiky podľa čl. 102 písm. i) ústavy je, že ako druh, tak aj spôsob poskytnutia súčinnosti orgánov činných v trestnom konaní závisia od požiadavky prezidenta obsiahnutej v žiadosti o jej poskytnutie. Prezident republiky preto samotný určí, akú súčinnosť v každom konkrétnom prípade od orgánov činných v trestnom konaní požaduje, a nie naopak. Ako už bolo uvedené, takéto oprávnenie prezidenta republiky vyplýva z toho, že ústava nepredpokladá osobitnú zákonnú úpravu, ktorá by mu jednoznačne ukladala (určovala), o aký druh súčinnosti môže orgány činné v trestnom konaní požiadať a teda k akej súčinnosti sú preto orgány činné v trestnom konaní vôbec oprávnené. Článok 102 písm. i) ústavy prezidentovi republiky umožňuje, aby orgány činné v trestnom konaní požiadal o akúkoľvek formu súčinnosti, ktorú pre potreby svojho konania o žiadosti o udelenie milosti považuje za vhodnú, účelnú alebo potrebnú. Ústava vo svojom čl. 102 písm. i) neurčuje ani formu, v ktorej prezident republiky má (môže) požiadať o poskytnutie súčinnosti orgány činné v trestnom konaní. Z prejavu jeho vôle však musí byť zrejmé, na ktorý orgán činný v trestnom konaní sa obracia, na základe čoho požaduje jeho súčinnosť a aký druh a spôsob poskytnutia súčinnosti od neho požaduje.

3. Ani Ústava Slovenskej republiky a ani iná právna úprava nestanovujú *expressis verbis* záväzok orgánov činných v trestnom konaní poskytnúť prezidentovi republiky súčinnosť v rozsahu a spôsobom uvedeným v jeho žiadosti o jej poskytnutie. Vychádzajúc z čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky poskytnutie požadovanej súčinnosti však možno

odvodiť z ústavnej zásady spolupráce jednotlivých zložiek štátnej moci v Slovenskej republike, zakotvujúcej spolupôsobenie pri výkone ústavnej právomoci jednej z nich aj bez nutnosti výslovného ústavného alebo zákonného zakotvenia takejto súčinnosti, keďže v prípadoch uplatňovania "tých ústavných právomocí jednotlivých zložiek štátnej moci, ktoré predpokladajú spolupôsobenie inej zložky štátnej moci sa uplatňuje ústavná zásada ich vzájomnej spolupráce a záväzok spolupôsobenia z nej vyplývajúci (I. ÚS 7/96).

Prostredníctvom ústavnej zásady spolupráce jednotlivých zložiek štátnej moci Slovenskej republiky sa v jej právnom poriadku vytvárajú podmienky a zabezpečuje výkon tých ústavných právomocí niektorej z nich, ktoré predpokladajú, vyžadujú alebo umožňujú súčinnosť inej zložky štátnej moci za predpokladu, že druh, podmienky, spôsob, ako aj lehota na jej poskytnutie netvorí predmet osobitnej ústavnej a ani zákonnej úpravy Slovenskej republiky. Iný výklad ústavnej zásady spolupráce jednotlivých zložiek štátnej moci by mal za následok, že tie ústavné právomoci, ktoré predpokladajú, vyžadujú alebo umožňujú súčinnosť inej zložky (zložiek) štátnej moci Slovenskej republiky by nebolo možné vôbec vykonať v dôsledku neexistencie osobitnej ústavnej alebo zákonnej úpravy súčinnosti tých zložiek štátnej moci.

4. Zo samotného výkonu (uplatňovania) tej ústavnej právomoci jednej zložky štátnej moci, ktorá predpokladá, vyžaduje alebo umožňuje súčinnosť inej zložky štátnej moci však nemožno odvodiť aj jej oprávnenie určiť lehotu, dokedy má druhá zložka štátnej moci požadovanú súčinnosť poskytnúť. Takáto lehota je však obsiahnutá v ústavnej zásade spolupráce jednotlivých zložiek štátnej moci v Slovenskej republike, pričom jej dĺžka je podmienená počtom a druhom tých súčinnostných úkonov, ktoré je treba poskytnúť. Lehota na poskytnutie súčinnosti, o ktorú požiada prezident republiky orgány činné v trestnom konaní, je preto podmienená len časom objektívne potrebným na prípravu a vykonanie tých súčinnostných úkonov, o ktoré bol orgán činný v trestnom konaní požiadaný.

Nevyhnutnou podmienkou kladenou na orgány činné v trestnom konaní, ktoré prezident republiky požiadal o súčinnosť, však je, že je ju potrebné v každom prípade poskytnúť v takej lehote, ktorá umožní dosiahnutie toho účelu, ktorý prezident republiky

udelením milosti sledoval. Ako uviedol Ústavný súd Slovenskej republiky už vo svojom rozhodnutí po predbežnom prerokovaní návrhu generálneho prokurátora 31. októbra 1996: "Jediné lehoty, ktoré možno odvodiť pri rozhodovaní prezidenta Slovenskej republiky o udelení milosti podľa čl. 102 písm. i) ústavy, vyplývajú len z účelu, ktorý udelením milosti sleduje. Ak prezident republiky nariadi, aby sa trestné konanie voči určitej osobe nezačínalo, musí svoje rozhodnutie prijať v "lehote" pred samotným začatím trestného stíhania (podobne tiež v prípade rozhodnutia o tom, aby sa v začatom trestnom stíhaní už nepokračovalo)".

Súčinnosť, o ktorú požiadal prezident republiky orgány činné v trestnom konaní, treba preto poskytnúť v lehote, ktorá mu umožní, aby svojím rozhodnutím podľa čl. 102 písm. i) ústavy dosiahol ten účel, ktorý udelením milosti sledoval. Takto poskytnutá súčinnosť súčasne prezidentovi Slovenskej republiky umožňuje reálny výkon jeho ústavnej právomoci podľa čl. 102 písm. i) ústavy spôsobom, v akom o jej uplatnení sám rozhodol.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. februára 1997

Za správnosť vyhotovenia:
Oľga Verešpejová

JUDr. Tibor Š a f á r i k
predseda senátu

I. ÚS 61/96

Ústavný súd Slovenskej republiky v Košiciach na neverejnom zasadnutí senátu 23. januára 1997 prerokoval podanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky z 26. novembra 1996 vo veci späťvzatia jeho návrhu na podanie výkladu čl. 102 písm. i) Ústavy

Slovenskej republiky prijatého na ďalšie konanie uznesením ústavného súdu z 31. októbra 1996 a takto

r o z h o d o l :

Späťvzatiu návrhu generálneho prokurátora Slovenskej republiky na podanie výkladu čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

Ústavný súd Slovenskej republiky svojím uznesením z 31. októbra 1996 (I. ÚS 61/96) prijal na ďalšie konanie návrh č. 2 generálneho prokurátora Slovenskej republiky na podanie výkladu čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky: "V zmysle čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky nie je prezident Slovenskej republiky oprávnený vyžadovať od orgánov činných v trestnom konaní vyšetrovacie spisy a do týchto smie v zmysle § 65 ods. 1 posledná veta Trestného poriadku len nazerať", obsiahnutý v jeho návrhu z 28. júna 1996, keďže spĺňal všetky zákonom predpísané náležitosti konania pred ústavným súdom.

Dňa 28. novembra 1996 dostal Ústavný súd Slovenskej republiky podanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky označené ako: "Späťvzatie návrhu" (IV Spr. 120/96). V zdôvodnení späťvzatia generálny prokurátor uviedol, že: "v uvedenej otázke už neexistuje spor medzi prezidentom Slovenskej republiky a generálnym prokurátorom", keďže: "v dobe podania návrhu prezident Slovenskej republiky zastával názor, že bez predloženia vyšetrovacieho spisu nemôže o žiadostiach o udelenie milosti obvineným Mariánovi Kočnerovi a Martinovi Syč-Milému rozhodnúť. Dňa 17. júla 1996 však v rozpore s týmto tvrdením o udelení milosti obom obvineným rozhodol. Po vydaní rozhodnutia o udelení milosti sa predloženie spisu stalo bezpredmetným a spor o to, či prezidentovi republiky musí byť na konanie o udelenie milosti predložený vyšetrovací spis, prestal existovať".

Generálny prokurátor späťvzatie svojho návrhu zdôvodnil tým, že ohľadom výkladu čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky "už neexistuje spor medzi prezidentom Slovenskej republiky a generálnym prokurátorom".

Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 293/1995 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov, doplnil jeho znenie o ustanovenie § 31a. V súlade s ods. 2 uvedeného ustanovenia: "Ak tento zákon neustanovuje inak a povaha veci to nevyklučuje, použijú sa na konanie pred Ústavným súdom primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku alebo Trestného poriadku".

Vychádzajúc z uvedeného ustanovenia zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. v znení zákona č. 293/1995 Z. z. obrátil sa Ústavný súd Slovenskej republiky 18. decembra 1996 na prezidenta Slovenskej republiky, aby sa v súlade s § 96 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku vyjadril, či súhlasí so späťvzatím návrhu generálneho prokurátora Slovenskej republiky na podanie výkladu čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky v rozsahu, v akom ho Ústavný súd Slovenskej republiky 31. októbra 1996 prijal na ďalšie konanie.

Prezident Slovenskej republiky vo svojom vyjadrení k späťvzatiu návrhu generálnym prokurátorom 14. januára 1997 (č. 4273/96-80-212) požiadal, aby: "Ústavný súd v súlade s ustanoveniami § 31a ods. 2 zákona č. 38/1993 Z. z. v platnom znení, § 96 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, príp. § 97 Občianskeho súdneho poriadku konanie n e z a s t a v i l , ale aby ustanovenie čl. 102 písm. i) Ústavy SR v y l o ž i l".

Prezident Slovenskej republiky svoj nesúhlas so zastavením konania ústavného súdu zdôvodnil tým, že: "...spornosť výkladu čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky v otázke zapožičania trestných spisov pretrváva. Z cit. listu generálneho prokurátora, kópiu ktorého pripájam, nevyplýva, že v budúcnosti umožní prezidentovi republiky zapožičanie vyšetrovacieho spisu. Naopak, znovu sa odvoláva iba na poskytnutie informácie so stanoviskom.

Informácia, spracovaná generálnym prokurátorom, je dostatočná v bežných prípadoch, v ktorých konanie o udelení milosti vykonáva na základe poverenia prezidenta republiky, v súlade s § 366 ods. 2 a § 367 Trestného poriadku, generálny prokurátor. Ale v tých nepočetných prípadoch, v ktorých si prezident republiky v bode 5 svojho rozhodnutia z 3. mája 1993 vyhradil vlastné posúdenie a rozhodnutie vo veci, potrebuje prezident republiky získať úplnejšie znalosti konkrétnej problematiky i osoby, o ktorú ide, než aké mu poskytuje informácia. Tieto poznatky môže získať práve z vyšetrovacieho spisu.

Skutočnosť, že raz som udelil dvom osobám milosť bez vyšetrovacieho spisu, nemožno zovšeobecňovať. V dôsledku odmietavého postoja generálneho prokurátora som bol nútený zadovážiť si potrebné vedomosti iným spôsobom, pri popise údajného skutku vychádzať z uznesenia o začatí trestného stíhania atď. Takto však nebudem môcť postupovať v rade iných prípadov, na ktoré sa vzťahuje výhrada podľa bodu 5 rozhodnutia z 3. 5. 1993 a nemôže pripustiť, aby som rozhodol bez poznania skutočného stavu veci.

Tvrdenie generálneho prokurátora o postupe v iných štátoch je jednak nepreukázané, jednak je všeobecné. Ale v bežných prípadoch, t. j. všeobecne aj ja vychádzam z informácie a stanoviska generálneho prokurátora, resp. ministra spravodlivosti. Spisy potrebujem vo výnimočných prípadoch, kde som si rozhodovanie v súlade s Ústavou a zákonom vyhradil, a o takých prípadoch list generálneho prokurátora z 8. januára nič nehovorí.

Neobstojí ani tvrdenie, že v aplikačnej úrovni spor prestal existovať. Mne neišlo a nejde o jeden prípad, ale o postup vo všetkých veciach, na ktoré sa nevzťahuje poverenie generálneho prokurátora, resp. ministra spravodlivosti podľa § 366 ods. 2, § 367 Trestného poriadku. Konkrétny prípad iba zdokumentoval existenciu sporu nielen v názorovej rovine, ale aj v aplikačnej praxi a názor generálneho prokurátora z 8. 1. 1997 zdokumentoval, že aj v budúcnosti bude rozdielny výklad pretrvávať, a to aj v aplikačnej praxi."

V súlade s § 96 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku: "Súd konanie nezastaví, ak odporca so späťvzatím návrhu z vážnych dôvodov nesúhlasí; v takomto prípade súd po právoplatnosti uznesenia pokračuje v konaní".

Ústavný súd Slovenskej republiky preto zisťoval, či argumenty uvedené vo vyjadrení prezidenta Slovenskej republiky k späťvzatiu návrhu generálneho prokurátora Slovenskej republiky možno vyhodnotiť ako "vážne dôvody" zdôvodňujúce jeho ďalšie konanie (pokračovanie v konaní) o výklad ústavného zákona, ak je vec sporná podľa čl. 128 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Prezident Slovenskej republiky vo svojom vyjadrení uviedol dva hlavné dôvody, ktoré podľa jeho názoru zdôvodňujú ďalšie pokračovanie ústavného súdu v konaní o výklad čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky, a to, že: "spornosť výkladu čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky v otázke zapožičiavania trestných spisov stále pretrváva" a "v prípadoch, v ktorých si prezident republiky v bode 5. svojho rozhodnutia z 3. mája 1993 vyhradil vlastné posúdenie a rozhodnutie vo veci, potrebuje prezident republiky získať úplnejšie znalosti konkrétnej problematiky i osoby, o ktorú ide, než aké mu poskytuje informácia. Tieto poznatky môže získať práve z vyšetrovacieho spisu".

Prvý argument, ktorý použil prezident Slovenskej republiky ako dôvod pre pokračovanie v konaní o výklad ústavného zákona, ak je vec sporná, bol ten, že: "spornosť výkladu čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky stále pretrváva". Keďže na základe § 31a ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. v znení zákona č. 293/1995 Z. z. sa na konanie pred Ústavným súdom Slovenskej republiky použijú primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku v súlade s jeho § 103: "Kedykoľvek za konania prihliada súd, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať (podmienky konania)".

Jednou z podmienok konania o výklad ústavných zákonov, ak je vec sporná, je existencia sporu (§ 45 zákona č. 38/1993 Z. z.), Ústavný súd Slovenskej republiky preto preskúmal dôvodnosť tvrdenia prezidenta Slovenskej republiky o pretrvávajúcom spore ohľadom výkladu čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky medzi ním a generálnym

prokurátorom Slovenskej republiky, a to aj po prijatí návrhu generálneho prokurátora na ďalšie konanie 31. októbra 1996 a zistil, že nedošlo k žiadnej zmene tých právnych a faktických skutočností, ktoré ho 31. októbra 1996 viedli k rozhodnutiu prijať návrh č. 2 generálneho prokurátora na podanie výkladu čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky, obsiahnutý v jeho návrhu z 28. júna 1996 na ďalšie konanie, keďže: "splňal všeobecné a aj osobitné zákonom predpísané náležitosti návrhu na podanie výkladu, ak je vec sporná v zmysle § 20 ods. 1 a § 47 zákona č. 38/1993 Z. z."

Generálny prokurátor v späťvzatí svojho návrhu z 26. novembra 1996 totiž neuviedol žiadne nové právne alebo faktické skutočnosti, ktoré by dokazovali, že po prijatí jeho návrhu na ďalšie konanie 31. októbra 1996 došlo k zániku sporu o výklad čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky medzi ním a prezidentom Slovenskej republiky. Ako vo svojom späťvzatí návrhu, tak aj v liste prezidentovi Slovenskej republiky z 8. januára 1997 (IV Spr 120/96-25) zhodne uviedol, že k zániku sporu došlo už pred 31. októbrom 1996, t. j. pred termínom, kedy ústavný súd rozhodol o prijatí jeho návrhu na podanie výkladu čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky, keďže: "po vydaní rozhodnutia o udelení milosti (17. júla 1996) sa predloženie spisu stalo bezpredmetným a spor o to, či prezidentovi republiky musí byť na konanie o udelení milosti predložený spis, prestal existovať".

Ústavný súd Slovenskej republiky sa ako procesnými podmienkami konania, tak aj zákonom predpísanými náležitosťami návrhu generálneho prokurátora Slovenskej republiky na podanie výkladu čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky zaoberal podrobne pred svojím rozhodnutím z 31. októbra 1996, a preto len pre úplnosť poznamenáva, že hoci svoj návrh na podanie výkladu čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky podal generálny prokurátor na ústavný súd ešte pred samotným rozhodnutím prezidenta Slovenskej republiky o udelení milosti 17. júla 1996, jeho neskorším doplnením potvrdil existenciu sporu v rozsahu a spôsobom uvedenom v jeho návrhu č. 2 na podanie výkladu čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky. V doplnení svojho návrhu na podanie výkladu čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky z 5. augusta 1996 (t. j. zhruba tri týždne po samotnom rozhodnutí prezidenta Slovenskej republiky o udelení milosti) totiž žiadal (pod bodom 1.), aby Ústavný súd Slovenskej republiky podal výklad čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej

republiky, v súlade s ktorým: "Rozhodnutie prezidenta Slovenskej republiky vydané s odvolaním sa na čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky je vydané v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky, ak bolo vydané... bez nahliadnutia do vyšetrovacieho alebo trestného spisu, ktorý je vo veci vedený". Ako návrh č. 2 na podanie výkladu čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky (obsiahnutý v jeho návrhu z 28. júna 1996), tak aj doplnenie návrhu generálneho prokurátora z 5. augusta 1996 potvrdzujú, že podstatou sporu o výklad ústavného zákona medzi generálnym prokurátorom Slovenskej republiky a prezidentom Slovenskej republiky nebola otázka samotnej súčinnosti orgánov činných v trestnom konaní s prezidentom Slovenskej republiky, pokiaľ uskutočňuje konanie o udelenie milosti. Povinnosť (možnosť) súčinnosti nespochybňoval ani samotný generálny prokurátor vo svojom návrhu z 28. júna 1996. Podstata sporu o výklad čl. 102 písm. i) ústavy tak, ako ho ústavný súd prijal na ďalšie konanie, sa však týkala spôsobu a rozsahu súčinnosti, ktorú sú orgány činné v trestnom konaní povinné poskytnúť prezidentovi Slovenskej republiky na jeho žiadosť a pre potreby konania o udelení milosti. Na takto vymedzenom rozsahu sporu, ako aj na jeho existencii sa odo dňa prijatia návrhu generálneho prokurátora na podanie výkladu čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky nič nezmenilo.

Podľa právneho názoru ústavného súdu by však k zániku sporu o výklad čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky došlo vtedy, ak by nové fakty alebo skutočnosti predložené buď navrhovateľom alebo odporcom jednoznačne potvrdili, že už došlo k vyriešeniu otázky, v akom rozsahu a akým spôsobom sú orgány činné v trestnom konaní viazané súčinnosťou v prípade žiadosti prezidenta republiky o jej poskytnutie v konaní o udelení milosti. Ak by preto predložené fakty alebo označené skutočnosti potvrdzovali, že orgány činné v trestnom konaní umožňujú prezidentovi republiky nazrieť do vyšetrovacích spisov podľa § 65 ods. 1 Trestného poriadku a prezident republiky s takouto formou ich súčinnosti súhlasí, došlo by k odstráneniu sporného výkladu (odstráneniu sporu) ohľadom čl. 102 písm. i) ústavy. Podobne by došlo k zániku sporu aj vtedy, ak by prezident republiky pre potreby konania o udelenie milosti žiadal o zapožičanie vyšetrovacieho spisu a orgány činné v trestnom konaní by s takouto žiadosťou prezidenta vyslovili súhlas a spisy mu zapožičali (zapožičiavali). Doložené fakty alebo skutočnosti jednej alebo druhej povahy by totiž potvrdzovali, že spor medzi generálnym prokurátorom Slovenskej republiky a

prezidentom Slovenskej republiky ohľadom čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky (a v rozsahu prijatom na ďalšie konanie ústavného súdu) skutočne zanikol. Generálny prokurátor Slovenskej republiky napriek svojmu tvrdeniu, že spor medzi ním a prezidentom Slovenskej republiky zanikol, však neuviedol, ktorý zo sporných prístupov (a z akých dôvodov) už prestal byť sporný, a preto už nemožno ďalej hovoriť ani o existencii sporu.

Za dôkaz neexistencie (zániku sporu) generálny prokurátor označil **iný postup prezidenta Slovenskej republiky, odlišný od toho, ktorý tvoril samotný predmet sporu v zmysle jeho návrhu** č. 2 na podanie výkladu čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky.

Uvedené prirodzene nie je na ujmu iným spôsobom zániku sporu o výklad ústavného zákona, ku ktorým môže dôjsť v prípadoch, keď ustanovenie ústavného zákona, ktoré tvorilo predmet sporu, stratilo platnosť (prípadne došlo k jeho zmene), prípadne štátny orgán ako účastník konania pred Ústavným súdom Slovenskej republiky zanikol.

Ústavný súd Slovenskej republiky preto vyhodnotil prvý argument prezidenta Slovenskej republiky ako "vážny dôvod" v zmysle § 96 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku.

Ďalší argument, ktorým prezident Slovenskej republiky zdôvodňoval, aby sa v konaní o výklad čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky pokračovalo, bol, že: "v prípadoch, v ktorých si prezident republiky v bode 5 svojho rozhodnutia z 3. mája 1993 vyhradil vlastné posúdenie a rozhodnutie vo veci, potrebuje prezident republiky získať úplnejšie znalosti konkrétnejšej problematiky i osoby, o ktorú ide, než aké mu poskytuje informácia. Tieto poznatky môže získať z vyšetrovacieho spisu".

Účelom konania o výklad ústavných zákonov podľa čl. 128 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je vyložiť sporné ustanovenie ústavného zákona jednoznačným spôsobom tak, aby k sporu, ktorý viedol k začatiu konania ústavného súdu už v budúcnosti nedochádzalo. Hoci jednou z podmienok konania ústavného súdu o podanie výkladu ústavného zákona je

vznik konkrétneho sporu medzi konkrétnymi štátnymi orgánmi Slovenskej republiky a v konkrétnom čase uznesenie ústavného súdu o výklade sporného ustanovenia Ústavy Slovenskej republiky má účinky "erga omnes" s trvalou platnosťou (až do obdobia neskoršej zmeny alebo zrušenia toho ustanovenia ústavného zákona, ktorý bol predmetom výkladu ústavného súdu).

Ak vo svojom vyjadrení k späťvzatiu návrhu odporca v konaní o výklad ústavného zákona, ak je vec sporná, argumentuje tým, že pokračovanie v už začatom konaní ústavného súdu a podanie výkladu sporného ustanovenia ústavného zákona môže jednoznačne stanoviť predpoklady a podmienky výkonu ústavnej právomoci príslušného štátneho orgánu, ako aj povinnosti iných štátnych orgánov, ktoré sa k výkonu takejto ústavnej právomoci viažu alebo ju doprevádzajú (a tým vylúčiť vznik ďalších sporov), Ústavný súd Slovenskej republiky nemá žiadny právny, ani faktický dôvod, ktorý by mu bránil v posúdení takéhoto argumentu ako "vážneho dôvodu" podľa § 96 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku.

Keďže argumenty uvedené vo vyjadrení prezidenta Slovenskej republiky k späťvzatiu návrhu generálneho prokurátora Slovenskej republiky ústavný súd vyhodnotil ako "závažné dôvody" podľa § 96 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, rozhodol, že späťvzatiu návrhu generálneho prokurátora na podanie výkladu čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky nevyhovuje.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. januára 1997

Za správnosť vyhotovenia:
Ol'ga Verešpejová

JUDr. Tibor Š a f á r i k
predseda senátu

Ústavný súd Slovenskej republiky v Košiciach na neverejnom zasadnutí senátu 31. októbra 1996 predbežne prerokoval návrh generálneho prokurátora Slovenskej republiky na podanie výkladu čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky a takto

r o z h o d o l :

1. Návrh generálneho prokurátora Slovenskej republiky požadujúci výklad čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky spôsobom uvedeným v jeho návrhu na podanie výkladu z 28. júna 1996 pod bodom 1 a v časti bodu 3: "V zmysle čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky je prezident Slovenskej republiky oprávnený nariadiť, aby sa nezačínalo trestné konanie len pre... skutok, o ktorom možno na základe zistených skutočností prijať záver, že bol spáchaný, že ho spáchala táto osoba a že je konkrétnym trestným činom" o d m i e t a pre jeho zjavnú neopodstatnenosť.

2. Návrh generálneho prokurátora Slovenskej republiky požadujúci výklad čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky spôsobom uvedeným v jeho návrhu na podanie výkladu z 28. júna 1996 pod bodom 3 v časti: "V zmysle čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky je prezident Slovenskej republiky oprávnený nariadiť, aby sa nezačínalo trestné konanie proti konkrétnej osobe len pre konkrétne vymedzený skutok..." o d m i e t a pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

3. Návrh generálneho prokurátora Slovenskej republiky požadujúci výklad čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky spôsobom uvedeným v doplnení jeho návrhu na podanie výkladu z 5. augusta 1996 pod bodmi 1 až 4 o d m i e t a pre jeho zjavnú neopodstatnenosť.

4. Návrh generálneho prokurátora Slovenskej republiky požadujúci výklad čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky spôsobom uvedeným v jeho návrhu na podanie výkladu z 28. júna 1996 pod bodom 2 p r i j í m a na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len "ústavný súd") dostal 8. júla 1996 návrh generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len "generálny prokurátor") na podanie výkladu čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len "ústava"). Generálny prokurátor svoj návrh doplnil podaním, ktoré došlo ústavnému súdu 12. augusta 1996.

Ako štátny orgán, o ktorom navrhovateľ tvrdil, že ústavný zákon nesprávne vykladá, bol označený prezident Slovenskej republiky.

Predmetom návrhu generálneho prokurátora na podanie výkladu ústavného zákona bol čl. 102 písm. i) ústavy, ktorý uvádza, že: "Prezident... udeľuje amnestiu, odpúšťa a zmierňuje tresty uložené trestnými súdmi a nariaďuje, aby sa trestné konanie nezačínalo, alebo aby sa v ňom nepokračovalo, a zahládza tresty".

Z dôvodov uvedených vo svojich návrhoch generálny prokurátor navrhol, aby ústavný súd po ich prijatí na ďalšie konanie podal nasledovné výklady čl. 102 písm. i) ústavy:

"1. V zmysle čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky je prezident Slovenskej republiky oprávnený nariadiť, aby sa trestné konanie nezačínalo, len ak je vzhľadom na

mimoriadne okolnosti prípadu alebo vzhľadom na mimoriadne pomery páchatel'a odôvodnený záver, že účel, ktorý sleduje trestné konanie, možno dosiahnuť aj bez jeho vykonania.

Dôvodnosť rozhodnutia posudzuje podľa informácií získaných v konaní o udelenie milosti, ktoré na základe jeho rozhodnutia vykoná generálny prokurátor.

2. V zmysle čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky nie je prezident Slovenskej republiky oprávnený vyžadovať od orgánov činných v trestnom konaní vyšetrovacie spisy a do týchto smie v zmysle § 65 ods. 1 posledná veta Trestného poriadku len nazerať.

3. V zmysle čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky je prezident Slovenskej republiky oprávnený nariadiť, aby sa nezačínalo trestné konanie proti konkrétnej osobe len pre konkrétne vymedzený skutok, o ktorom možno na základe zistených skutočností prijať záver, že bol spáchaný, že ho spáchala táto osoba a že je konkrétnym trestným činom".

Uvedené návrhy na podanie výkladu čl. 102 písm. i) ústavy obsiahnuté v jeho návrhu z 28. júna 1996 generálny prokurátor v doplnení svojho podania z 5. augusta 1996 rozšíril o ďalšie:

"1. Rozhodnutie prezidenta Slovenskej republiky vydané s odvolaním sa na čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky je vydané v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky, ak bolo vydané bez vyžiadania stanoviska generálneho prokurátora Slovenskej republiky alebo po podaní obžaloby bez vyžiadania stanoviska ministra spravodlivosti Slovenskej republiky a súčasne aj bez nahliadnutia do vyšetrovacieho alebo trestného spisu, ktorý je vo veci vedený.

2. Rozhodnutie prezidenta Slovenskej republiky vydané s odvolaním sa na čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky je vydané v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky, ak bolo vydané bez odôvodnenia, alebo ak bolo vydané z dôvodov, ktoré nepredstavujú záujem štátu na zmiernení alebo odstránení zákonných dôsledkov trestného stíhania, ktoré by v určitých obzvlášť zreteľ'a hodných a mimoriadnych prípadoch pôsobili neprimerane.

3. Rozhodnutie prezidenta Slovenskej republiky vydané s odvolaním sa na čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky je vydané v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky, ak prezident Slovenskej republiky takto rozhodol z dôvodov, ktoré nie sú na prospech Slovenskej republiky, alebo ak vydanie rozhodnutia podmienil splnením takej podmienky,

ktorá nie je na prospech Slovenskej republiky alebo dokonca prevzatie ktorej je v rozpore s právnym poriadkom Slovenskej republiky.

4. Prezident Slovenskej republiky je povinný v primeranej lehote rozhodnúť o každej žiadosti na vydanie rozhodnutia podľa čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky vydaním takéhoto rozhodnutia alebo zamietnutím žiadosti".

Prezident Slovenskej republiky vo svojich vyjadreniach k návrhom generálneho prokurátora, ktoré si ústavný súd vyžiadal 22. 7. 1996 a 3. 10. 1996, navrhol, aby ústavný súd: "v rámci predbežného prerokovania veci uznesením podľa § 25 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z. z. (v platnom znení) pre nesplnenie podmienok uvedených v článku 128 ods. 1 Ústavy a pre zjavnú neopodstatnenosť odmietnuť".

Keďže, ako uviedol prezident Slovenskej republiky: "vzhľadom na to, že generálny prokurátor mi neústavne odopiera poskytnúť spisy, ktoré sú pre moje rozhodovanie viac ako potrebné a "definitívne rozhodne až na základe výkladového stanoviska ústavného súdu (str. 4 prvý odsek návrhu generálneho prokurátora) som nútený v tomto prípade podať protinávrh a požiadať o výklad čl. 102 písm. i) ústavy v tomto znení: "Ustanovenie čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky zveruje právo nariaďovať, aby sa trestné konanie nezačínalo, alebo aby sa v ňom nepokračovalo, výlučne prezidentovi Slovenskej republiky.

Z ústavnej zásady spolupráce štátnych orgánov, najmä ústavných činiteľov, vyplýva záväzok ostatných príslušných štátnych orgánov, podľa čl. 102 písm. i) Ústavy predovšetkým záväzok generálneho prokurátora Slovenskej republiky, spolupôsobiť pri výkone Ústavou ustanovenej právomoci prezidenta republiky, a to aj bez nutnosti výslovného ústavného zakotvenia takého spolupôsobenia. Spolupôsobenie treba uskutočňovať v rozsahu a spôsobom, ktorý umožňuje (vytvára podmienky) na reálne uplatnenie ústavnej právomoci prezidenta republiky, upravenej v čl. 102 písm. i) Ústavy. Súčasťou takého spolupôsobenia je poskytnutie trestných spisov prezidentovi republiky, ako aj realizácia jeho rozhodnutia zastavením trestného konania.

Trvanie lehoty na poskytnutie trestných spisov je podmienené časom objektívne potrebným na prípadné zadováženie spisov a na ich odoslanie prezidentovi republiky bez zbytočného odkladu. Trvanie lehoty na zastavenie trestného konania (trestného stíhania) je

podmienené časom objektívne potrebným na vydanie, vyhotovenie a doručenie tohto rozhodnutia".

Ústavný súd zaujal stanovisko k požiadavke prezidenta Slovenskej republiky obsiahnutej v jeho písomnom vyjadrení z 8. augusta 1996 ohľadom vyššie uvedeného protinávrhu.

Ústavný súd je v konaní o výklad ústavných zákonov, ak je vec sporná, viazaný návrhom oprávneného subjektu v rozsahu, v ktorom bolo preukázané, že je vec sporná (podobne ústavný súd ustálil aj v prípadoch vedených pod spisovými značkami I. ÚS 20/94 a I. ÚS 7/96). Právne relevantný protinávrh odporcu v konaní o výklad ústavných zákonov, ak je vec sporná, sa preto musí týkať toho ustanovenia ústavného zákona, spornosť ktorého navrhovateľ namietol a spornosť ktorého bola pred ústavným súdom preukázaná.

V uvedenom rozsahu ústavný súd zohľadnil odpoveď prezidenta Slovenskej republiky z 8. augusta 1996 ako "protinávrh" v predmete sporu tak, ako ho ustálil nižšie pod bodom 6 tohoto odôvodnenia.

Pri predbežnom prerokovaní návrhu generálneho prokurátora na podanie výkladu čl. 102 písm. i) ústavy ústavný súd skúmal, či sú splnené jeho všeobecné náležitosti upravené v § 20 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 293/1995 Z. z., osobitné náležitosti upravené v § 47 citovaného zákona, a či neexistujú dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z. z.

Jednou zo základných podmienok prijatia návrhu na podanie výkladu ústavného zákona na ďalšie konanie je preukázanie spornosti veci. Ako ústavný súd už predtým uviedol v prípadoch vedených pod sp. zn. I. ÚS 20/94, I. ÚS 7/96 a I. ÚS 51/96: "Ústavný súd Slovenskej republiky je v konaní o výklad ústavných zákonov, ak je vec sporná, viazaný návrhom oprávneného subjektu v rozsahu, v ktorom bolo preukázané, že je vec sporná".

Preukázaniu spornosti výkladu ústavného zákona v rámci predbežného prerokovania návrhu na podanie výkladu ústavného zákona však predchádza určenie okruhu tých otázok, ktoré môžu byť predmetom konania o výklad ústavného zákona pred ústavným súdom (pretože tvoria predmet úpravy ústavného zákona) a vylúčenie okruhu tých otázok, ktoré nemôžu byť predmetom konania pred ústavným súdom (pretože netvoria predmet úpravy ústavného zákona). Po zistení a ustálení predmetu (okruhu) tých otázok, ktoré môžu byť predmetom konania pred ústavným súdom o výklad ústavného zákona (a v jeho rámci), ústavný súd skúma, či ohľadom ich výkladu došlo k sporu medzi účastníkmi konania o výklad ústavných zákonov, ak je vec sporná pred ústavným súdom.

Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní návrhu generálneho prokurátora na podanie výkladu čl. 102 písm. i) ústavy najprv určil okruh tých otázok, ktoré nemôžu tvoriť predmet konania o výklad ústavného zákona, pretože nie sú predmetom ústavnej úpravy čl. 102 písm. i) ústavy.

1. Článok 102 písm. i) ústavy uvádza, že: "Prezident... udeľuje amnestiu, odpúšťa a zmiernuje tresty uložené trestnými súdmi a nariaďuje, aby sa trestné konanie nezačínalo, alebo aby sa v ňom nepokračovalo a zahľadza tresty". Článok 102 písm. i) ústavy zveruje prezidentovi Slovenskej republiky ako jedinému štátnemu orgánu Slovenskej republiky (a po dobu výkonu jeho funkcie) právo odpúšťať a zmiernovať tresty uložené trestnými súdmi (tzv. agragácia), nariaďovať, aby sa trestné stíhanie nezačínalo, alebo aby sa v začatom trestnom stíhaní nepokračovalo (tzv. abolícia) a zahladzovať odsúdenia.

Dôvody, ktoré prezidenta Slovenskej republiky viedli k uplatneniu jeho ústavných právomocí upravených v čl. 102 písm. a) až r) ústavy, možno rozdeliť (vzhľadom na predmet a spôsob ich ústavnej úpravy) na dve skupiny:

1. Dôvodom uplatnenia ústavnej právomoci prezidenta Slovenskej republiky je v ústavou stanovených prípadoch naplnenie ústavnej zásady spolupráce jednotlivých zložiek štátnej moci v Slovenskej republike. Ako uviedol ústavný súd v prípade vedenom pod spisovou značkou I. ÚS 7/96: "Ústavná zásada spolupráce jednotlivých zložiek výkonnej

moci Slovenskej republiky preto stanovuje záväzok ich spolupôsobenia pri výkone ústavných právomocí, pokiaľ ich uplatnenie jednou z nich je predpokladom (nevyhnutnou podmienkou) pre uplatnenie ústavnej právomoci druhej z nich alebo pre reálne naplnenie jej obsahu". Medzi takéto ústavné právomoci prezidenta Slovenskej republiky možno zaradiť napríklad tie, upravené v čl. 102 písm. k), l), resp. r) ústavy.

2. V prípadoch, keď výkon ústavných právomocí prezidenta Slovenskej republiky netvorí súčasť procesu uplatnenia ústavnej zásady spolupráce jednotlivých zložiek štátnej moci Slovenskej republiky, dôvody (pohnútky), ktoré ho viedli k uplatneniu jeho ústavných právomocí, netvorí predmet osobitnej ústavnej úpravy. Ústava preto pri jednotlivých ústavných právomociach prezidenta Slovenskej republiky ani neustanovuje (neurčuje) aj dôvody, ktoré musí prezident Slovenskej republiky brať do úvahy pri výkone svojich konkrétnych ústavných právomocí. Predmetom ústavnej úpravy sú síce jednotlivé ústavné právomoci prezidenta Slovenskej republiky, ale nie aj (dôvody) pohnútky, ktoré prezidenta Slovenskej republiky viedli k ich uplatneniu.

Jediné ustanovenie Ústavy Slovenskej republiky (avšak spoločné pre všetky ústavné právomoci prezidenta Slovenskej republiky) je obsiahnuté v sľube, ktorý prezident republiky skladá a v ktorom sa zaväzuje, že: "Svoje povinnosti budem vykonávať v záujme občanov a zachovávať i obhajovať ústavu a ostatné zákony" (čl. 104 ústavy).

Záujmy občanov, ako aj zachovávanie a obhajoba ústavy a ostatných zákonov sú jediné ústavou upravené dôvody, ktoré prezident Slovenskej republiky zohľadňuje pri výkone ktorejkoľvek zo svojich ústavných právomocí tak, ako sú upravené v čl. 102 písm. a) až r) ústavy. Ústava žiadne iné (a osobitné) dôvody, ktoré vedú prezidenta Slovenskej republiky k uplatňovaniu jeho konkrétnych ústavných právomocí (vrátane tej uvedenej v čl. 102 písm. i) ústavy) nepozná, a preto ani neupravuje. Generálny prokurátor však vo viacerých svojich návrhoch na podanie výkladu čl. 102 písm. i) ústavy namietal spornosť jeho výkladu práve prostredníctvom dôvodov, ktoré prezidenta Slovenskej republiky viedli k uplatneniu jeho právomoci vychádzajúcej z tohoto článku ústavy. Ide o nasledovné návrhy generálneho prokurátora:

"1. V zmysle čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky je prezident Slovenskej republiky oprávnený nariadiť, aby sa trestné konanie nezačínalo, len ak je vzhľadom na mimoriadne okolnosti prípadu alebo vzhľadom na mimoriadne pomery páchatel'a odôvodnený záver, že účel, ktorý sleduje trestné konanie, možno dosiahnuť aj bez jeho vykonania.

Dôvodnosť rozhodnutia posudzuje podľa informácií získaných v konaní o udelenie milosti, ktoré na základe jeho rozhodnutia vykoná generálny prokurátor." (Návrh č. 1 na podanie výkladu čl. 102 písm. i) ústavy obsiahnutý v návrhu generálneho prokurátora z 28. júna 1996.)

"2. Rozhodnutie prezidenta Slovenskej republiky vydané s odvolaním sa na čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky je vydané v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky, ak bolo vydané bez odôvodnenia, alebo ak bolo vydané z dôvodov, ktoré nepredstavujú záujem štátu na zmiernení alebo odstránení zákonných dôsledkov trestného stíhania, ktoré by v určitých obzvlášť zreteľ'a hodných a mimoriadnych prípadoch pôsobili neprimerane.

3. Rozhodnutie prezidenta Slovenskej republiky vydané s odvolaním sa na čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky je vydané v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky, ak prezident Slovenskej republiky takto rozhodol z dôvodov, ktoré nie sú na prospech Slovenskej republiky alebo ak vydanie rozhodnutia podmienil splnením takej podmienky, ktorá nie je na prospech Slovenskej republiky alebo dokonca prevzatie ktorej je v rozpore s právnym poriadkom Slovenskej republiky." (Návrhy č. 2 a 3 na podanie výkladu čl. 102 písm. i) ústavy obsiahnuté v doplnení návrhu generálneho prokurátora z 5. augusta 1996.)

Uvedené návrhy na podanie výkladu čl. 102 písm. i) ústavy ústavný súd odmietol ako zjavne neopodstatnené, pretože generálny prokurátor sa nimi dožadoval výkladu takých aspektov výkonu právomoci prezidenta Slovenskej republiky, ktoré nie sú (netvorí) predmet ústavnej úpravy čl. 102 písm. i) ústavy. Keďže predmetom konania o výklad ústavných zákonov, ak je vec sporná, môže byť v danom prípade právomoc prezidenta Slovenskej republiky len v rozsahu a spôsobom upravenom ústavou, bol návrh generálneho prokurátora v častiach uvedených vyššie odmietnutý pre jeho zjavnú neopodstatnenosť.

Ústavný súd však vyňal z uvedených návrhov generálneho prokurátora tú časť jeho návrhu č. 1 obsiahnutú v jeho podaní z 28. júna 1996, v ktorej uvádza, že: "Dôvodnosť rozhodnutia posudzuje... prezident Slovenskej republiky podľa informácií získaných v konaní o udelenie milosti, ktoré na základe jeho rozhodnutia vykoná generálny prokurátor" a tú časť z návrhu generálneho prokurátora č. 2 obsiahnutého v doplnení jeho návrhu z 5. augusta 1996, v ktorej uvádza, že: "Rozhodnutie prezidenta Slovenskej republiky vydané... bez odôvodnenia..." a posúdil ich opodstatnenosť z hľadiska iných kritérií odlišných od tých uvedených vyššie (t. j. nie z dôvodu, že predmetom ústavnej úpravy nie sú dôvody (pohnútky), ktoré viedli prezidenta Slovenskej republiky k uplatneniu jeho ústavnej právomoci podľa čl. 102 písm. i) ústavy).

2. Ústava priznáva právo na udelenie milosti jedine prezidentovi Slovenskej republiky. Žiadne ďalšie ustanovenie Ústavy Slovenskej republiky neumožňuje žiadnemu ďalšiemu orgánu Slovenskej republiky udeľovať milosť v rozsahu a spôsobom upravenom čl. 102 písm. i) ústavy počas doby výkonu funkcie prezidenta. Vláda Slovenskej republiky má podľa čl. 121 ústavy právo udeľovať amnestiu len vo veciach priestupkov.

Pokiaľ ide o samotné konanie predchádzajúce rozhodnutiu prezidenta Slovenskej republiky o udelení (alebo odmietnutí) milosti, toto nie je predmetom osobitnej ústavnej a ani zákonnej úpravy). Hoci štvrtá časť Trestného poriadku (Niektoré úkony súvisiace s trestným konaním) vo svojej dvadsiatej druhej hlave (udelenie a použitie amnestie) pod ustanovením svojho § 366 hovorí o udelení milosti, neupravuje samotný postup prezidenta Slovenskej republiky v konaní o udelení milosti. Postup prezidenta republiky pri udelení milosti neupravuje ani žiadne ďalšie ustanovenie Trestného poriadku.

Na základe § 366 ods. 2 Trestného poriadku sa prezidentovi Slovenskej republiky zveruje oprávnenie určovať, "v ktorých prípadoch môže generálny prokurátor alebo minister spravodlivosti konanie o žiadosti o milosť vykonať a bezdôvodnú žiadosť zamietnuť".

Prezident Slovenskej republiky toto zákonné oprávnenie aj uplatnil a 3. mája 1993 rozhodol, že: "Splnomocňujem generálneho prokurátora Slovenskej republiky a ministra spravodlivosti Slovenskej republiky, aby v rozsahu svojich právomocí vykonávali konanie týkajúce sa žiadostí o milosť a bezdôvodné žiadosti zamietali s výnimkou:

1. žiadostí páchatel'ov trestných činov podľa prvej hlavy osobitnej časti Trestného zákona, trestných činov genocídia, podpory a propagácie hnutí smerujúcich k potlačeniu práv a slobôd občanov a tých trestných činov, o ktorých v prvom stupni rozhoduje vyšší vojenský súd;

2. žiadostí páchatel'ov stíhaných pre trestný čin, za ktorý možno podľa osobitnej časti Trestného zákona uložiť výnimočný trest a páchatel'ov, ktorým bol právoplatne uložený trest odňatia slobody na doživotie;

3. žiadostí matiek, ktoré sa starajú najmenej o tri deti mladšie ako pätnásť rokov;

4. žiadostí osôb trpiacich na nevyliciteľnú chorobu bezprostredne ohrozujúcu život;

5. ďalších žiadostí o milosť, u ktorých si v jednotlivých prípadoch rozhodnutie vyhradím".

Uvedené ustanovenie Trestného poriadku, ako aj citované rozhodnutie prezidenta Slovenskej republiky z 3. mája 1993 však nemenia nič na skutočnosti, že iba prezident Slovenskej republiky a podľa čl. 102 písm. i) ústavy ako jediný štátny orgán Slovenskej republiky udeľuje milosť a uskutočňuje aj konanie predchádzajúce prijatiu jeho rozhodnutia.

Ustanovenie § 366 ods. 2 Trestného poriadku mu však umožňuje určiť, v ktorých prípadoch môže vykonať konanie o žiadosti o milosť aj generálny prokurátor alebo minister spravodlivosti (tak ako sú vymedzené pod bodmi 1 až 4) rozhodnutia prezidenta republiky z 3. mája 1993. Berúc do úvahy čl. 5 tohoto rozhodnutia, prezident republiky môže konať aj o ďalších žiadostiach o milosť; "u ktorých si v jednotlivých prípadoch rozhodnutie vyhradím".

Ďalšie ustanovenia Trestného poriadku sa zaoberajú už len právnymi dôsledkami, ktoré pre orgány činné v trestnom konaní vyplývajú z rozhodnutia prezidenta Slovenskej republiky o udelení milosti:

a) nariadiť, aby sa trestné stíhanie nezačínalo (§ 11 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, § 159 ods. 2, § 160),

b) nariadiť, aby sa v trestnom stíhaní nepokračovalo (§ 11 ods. 2 písm. a), § 172).

Keďže ústava nepodmieňuje konanie o udelenie milosti obligatórnou súčinnosťou prezidenta Slovenskej republiky s generálnym prokurátorom, prípadne ministrom spravodlivosti Slovenskej republiky (umožňuje ju len Trestný poriadok), nemôžu byť tie návrhy generálneho prokurátora, požadujúce súčinnosť prezidenta Slovenskej republiky s generálnym prokurátorom, resp. ministrom spravodlivosti, ani predmetom konania o výklad ústavného zákona, ak je vec sporná, pre svoju zjavnú neopodstatnenosť.

Z uvedených dôvodov ústavný súd odmietol ako zjavne neopodstatnený návrh č. 1 na podanie výkladu čl. 102 písm. i) ústavy obsiahnutý v návrhu generálneho prokurátora z 28. júna 1996 v časti: "prezident republiky... dôvodnosť rozhodnutia posudzuje podľa informácií získaných v konaní o udelenie milosti, ktoré na základe jeho rozhodnutia vykoná generálny prokurátor", ako aj návrh č. 1 generálneho prokurátora obsiahnutý v doplnení jeho návrhu z 5. augusta 1996, ktorým požaduje taký výklad čl. 102 písm. i) ústavy, v súlade s ktorým: "Rozhodnutie prezidenta Slovenskej republiky vydané s odvolaním sa na čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky je vydané v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky, ak bolo vydané bez vyžiadania stanoviska generálneho prokurátora Slovenskej republiky alebo po podaní obžaloby bez vyžiadania stanoviska ministra spravodlivosti Slovenskej republiky a súčasne aj bez nahliadnutia do vyšetrovacieho alebo trestného spisu, ktorý je vo veci vedený."

Z ústavnej právomoci prezidenta Slovenskej republiky upravenej v čl. 102 písm. i) ústavy prirodzene vyplýva oprávnenie požiadať o súčinnosť orgány činné v trestnom konaní, pokiaľ to v konaní o udelenie milosti považuje za vhodné a účelné. Spôsob a rozsah

ich súčinnosti určuje ústavná zásada spolupráce jednotlivých zložiek štátnej moci v Slovenskej republike.

Obsahom právomoci prezidenta Slovenskej republiky upravenej v čl. 102 písm. i) ústavy však nie je jeho ústavná povinnosť uskutočňovať konanie o udelenie milosti v súčinnosti s generálnym prokurátorom alebo ministrom spravodlivosti tak, ako to navrhol generálny prokurátor vo svojom návrhu č. 1 z 28. júna 1996 a v doplnení svojho návrhu (návrh č. 1) z 5. augusta 1996 v rozsahu a spôsobom uvedeným vyššie.

3. Ústava vo svojom čl. 102 písm. i) neupravuje ani náležitosti rozhodnutia prezidenta Slovenskej republiky o udelení (odmietnutí) milosti niektorým zo spôsobov v ňom uvedených. Náležitosti rozhodnutia prezidenta republiky o udelení milosti sú podmienené jedine potrebami orgánov činných v trestnom konaní, ktoré majú zabezpečiť výkon:

- a) nariadenia prezidenta Slovenskej republiky, aby sa trestné konanie voči určitej osobe a za určitý skutok nezačínalo,
- b) nariadenia prezidenta republiky, aby sa v trestnom konaní voči určitej osobe za skutok, za ktorý bolo voči nej vznesené obvinenie nepokračovalo,
- c) nariadenia prezidenta republiky odpustiť trest uložený určitej osobe trestným súdom,
- d) nariadenia prezidenta republiky zmierniť trest uložený určitej osobe trestným súdom,
- e) nariadenia prezidenta republiky zahradiť trest uložený určitej osobe,
- f) v prípade amnestie určenie okruhu tých trestných činov, páchatelia ktorých udeleniu amnestie podliehajú.

Pokiaľ ide o ďalšie náležitosti rozhodnutia prezidenta republiky o udelení milosti (s výnimkou tých zdôvodnených potrebami orgánov činných v trestnom konaní), ústava ich neupravuje ani priamo (osobitným ustanovením alebo časťou svojho osobitného ustanovenia) a ani nepriamo, napríklad odvolaním sa na zákonnú úpravu náležitostí rozhodnutia vydaného v správnom či inom konaní.

Keďže ďalšie náležitosti rozhodnutia prezidenta Slovenskej republiky o udelení milosti netvoria predmet ústavnej úpravy, nemôže ohľadom nich ani vzniknúť spor o výklad ústavného zákona. Ústavný súd preto odmietol ako zjavne neopodstatnený návrh č. 2 generálneho prokurátora obsiahnutý v doplnení jeho návrhu z 5. augusta 1996 v časti: "Rozhodnutie prezidenta Slovenskej republiky vydané s odvolaním sa na čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky... bez odôvodnenia".

Prezident Slovenskej republiky vo svojom rozhodnutí podľa čl. 102 písm. i) ústavy prirodzene môže uviesť dôvody, ktoré ho k jeho prijatiu viedli. Ústavná povinnosť uviesť dôvody svojho rozhodnutia, prípadne zohľadniť určité a konkrétne dôvody však neexistuje a ústava ju ani neupravuje.

4. Článok 102 písm. i) ústavy neupravuje (ako už bolo uvedené vyššie) náležitosti rozhodnutia prezidenta republiky o udelení (neudelení) milosti a ani lehotu, do ktorej má prezident Slovenskej republiky o žiadosti o udelenie milosti rozhodnúť. Ústava v tomto smere neodkazuje ani na zákonné ustanovenia určujúce konkrétny právny režim konania o udelení milosti, z ktorého by bolo možné stanovenie lehoty na rozhodnutie prezidenta Slovenskej republiky odvodiť (napríklad odkazom na príslušné ustanovenia zákona o správnom konaní). Jediné lehoty, ktoré možno odvodiť pri rozhodovaní prezidenta Slovenskej republiky o udelení milosti podľa čl. 102 písm. i) ústavy, vyplývajú len z účelu, ktorý udelením milosti sleduje. Ak prezident Slovenskej republiky udelí milosť tým, že nariadi, aby sa trestné konanie voči určitej osobe nezačínalo, musí svoje rozhodnutie prijať "v lehote" pred samotným začatím trestného stíhania (podobne tiež v prípade rozhodnutia o tom, aby sa v trestnom stíhaní už začatom nepokračovalo). Generálny prokurátor vo svojom návrhu č. 4 na podanie výkladu čl. 102 písm. i) ústavy obsiahnutom v doplnení svojho podania z 5. augusta 1996 navrhol, aby ústavný súd podal taký výklad tohoto článku ústavy, v súlade s ktorým: "Prezident Slovenskej republiky je povinný v primeranej lehote rozhodnúť o každej žiadosti na vydanie rozhodnutia podľa čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky vydaním takéhoto rozhodnutia alebo zamietnutím žiadosti".

Dôvody, ktoré viedli generálneho prokurátora k podaniu tohoto návrhu, uviedol nasledovne: "Podľa listu kancelárie prezidenta Slovenskej republiky číslo 1531/96-70-940 zo dňa 10. apríla 1996 podala žiadosť o udelenie milosti spolu s obvineným Ing. Martinom Syč-Milým a manželkou obvineného Mariána Kočnera pani Karolínou Kočnerovou aj obvinená Lenka Rosenbergerová. Podľa vyjadrení v tlači v rovnakej trestnej veci požiadali o udelenie milosti aj obvinený Peter Krylov a manželka obvineného Ing. Michala Kováča. O žiadostiach pani Kováčovej, pani Rosenbergerovej a pána Krylova prezident Slovenskej republiky nerozhodol napriek tomu, že obvinený Krylov mal podať žiadosť ako prvý podľa výpovede pred vyšetrovateľom už koncom minulého roka".

Iné dôvody na podporu svojho návrhu generálny prokurátor neuviedol. Ako už bolo spomenuté, ústava neurčuje lehotu, do ktorej má prezident Slovenskej republiky rozhodnúť o udelení (alebo odmietnutí) milosti svojím osobitným ustanovením, prípadne odkazom na zákonné ustanovenia. Jediné "lehoty" sú vymedzené účelom, ktorý prezident Slovenskej republiky udelením milosti sleduje.

Keďže ústava neupravuje lehotu, do ktorej má prezident Slovenskej republiky o udelení milosti rozhodnúť, nemôže byť predmetom konania o výklad ústavného zákona, ak je vec sporná, postup prezidenta Slovenskej republiky, ktorý nedodrжал "primeranú" lehotu tak, ako to navrhol generálny prokurátor, keďže ústava o primeranej lehote na prijatie jeho rozhodnutia nič nehovorí, a preto jej dĺžku ani neupravuje.

Z uvedeného dôvodu bol návrh č. 4 generálneho prokurátora na podanie výkladu čl. 102 písm. i) ústavy obsiahnutý v doplnení jeho návrhu z 5. augusta 1996 odmietnutý ako zjavne neopodstatnený.

5. Ako už bolo spomenuté vyššie pod bodom 3 tohoto odôvodnenia, náležitosti rozhodnutia prezidenta republiky o udelení milosti podľa čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky sú podmienené výlučne potrebami orgánov činných v trestnom konaní, ktoré vykonávajú rozhodnutia prezidenta republiky. Generálny prokurátor vo svojom návrhu č. 3 na podanie výkladu čl. 102 písm. i) ústavy (obsiahnutom v jeho návrhu z 28. júna 1996)

navrhol, aby ústavný súd podal taký výklad tohoto článku ústavy, v súlade s ktorým: "V zmysle čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky je prezident Slovenskej republiky oprávnený nariadiť, aby sa nezačínalo trestné konanie proti konkrétnej osobe len pre konkrétne vymedzený skutok, o ktorom možno na základe zistených skutočností prijať záver, že bol spáchaný, že ho spáchala táto osoba a že je konkrétnym trestným činom".

Okrem dôvodov uvedených v odôvodnení svojho návrhu (str. 5, 7, 9) generálny prokurátor označil ako dôkaz sporného výkladu čl. 102 písm. i) ústavy prezidentom Slovenskej republiky aj jeho rozhodnutie o udelení milosti Oskarovi Fegyveresovi z 29. novembra 1995 (č. k. 6408/95-72-1549).

Ústavný súd v tejto súvislosti zaujal stanovisko k tvrdeniu prezidenta Slovenskej republiky obsiahnutom v jeho vyjadrení z 8. augusta 1996 k návrhu generálneho prokurátora, t. j. že: "Generálny prokurátor žiada o výklad čl. 102 písm. i) Ústavy, ale veľká časť jeho podania sa zaoberá mojim rozhodnutím o udelení milosti Oskarovi Fegyveresovi, a to zjavne nad rámec čl. 128 ods. 1 Ústavy. Robí tak napriek tomu, že toto rozhodnutie nepodlieha preskúmaniu Ústavným súdom a už vonkoncom nie generálnym prokurátorom".

Jednou z podmienok konania ústavného súdu o podanie výkladu ústavného zákona je preukázanie spornosti veci. Ústava a ani zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. však neurčujú, akým spôsobom a s použitím akých podkladov ústavný súd ustáli, že je vec sporná. Rozhodnutie prezidenta Slovenskej republiky z 29. novembra 1995 o udelení milosti Oskarovi Fegyveresovi predstavuje spôsob uplatnenia jeho ústavnej právomoci na základe čl. 102 písm. i) ústavy, a preto ho ústavný súd pri predbežnom prerokovaní návrhu generálneho prokurátora zohľadnil ako dokument, ktorý môže potvrdzovať existenciu sporu (sporného výkladu) čl. 102 písm. i) ústavy prezidentom Slovenskej republiky.

Ústavný súd preto preskúmal, či rozhodnutie prezidenta Slovenskej republiky z 29. novembra 1995 zakladá existenciu sporu v rozsahu a spôsobom uvedenom v návrhu č. 3 na

podanie výkladu čl. 102 písm. i) ústavy generálnym prokurátorom, obsiahnutom v jeho návrhu z 28. júna 1996.

Po posúdení rozhodnutia, ako aj vyjadrenia prezidenta Slovenskej republiky s návrhom generálneho prokurátora ústavný súd nezistil existenciu sporu v časti uvádzajúcej, že: "V zmysle čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky je prezident Slovenskej republiky oprávnený nariadiť, aby sa nezačínalo trestné konanie proti konkrétnej osobe len pre konkrétne vymedzený skutok...".

Rozhodnutie prezidenta Slovenskej republiky z 29. novembra 1995 uvádza konkrétnu osobu (identifikovanú menom, dátumom narodenia a trvalým bydliskom), ako aj vymedzenie skutkov, na ktoré sa udeľuje milosť nariadením nezačínať trestné stíhanie voči menovanému (body 1 až 3 rozhodnutia prezidenta Slovenskej republiky z 29. novembra 1995).

V tejto časti a na základe § 25 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. ústavný súd odmietol citovanú časť návrhu č. 3 generálneho prokurátora obsiahnutú v jeho návrhu z 28. júna 1996 pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí (neexistencia sporu ohľadom výkladu čl. 102 písm. i) ústavy prezidentom Slovenskej republiky prostredníctvom jeho rozhodnutia o udelení milosti z 29. novembra 1995).

V druhej časti svojho návrhu č. 3 z 28. júna 1996 generálny prokurátor navrhol, aby ústavný súd prijal taký výklad čl. 102 písm. i) ústavy, podľa ktorého: "V zmysle čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky je prezident Slovenskej republiky oprávnený nariadiť, aby sa nezačínalo trestné konanie... len pre konkrétne vymedzený skutok, o ktorom možno na základe zistených skutočností prijať záver, že bol spáchaný, že ho spáchala táto osoba a že je konkrétnym trestným činom".

Ako už bolo uvedené vyššie pod bodom 1. tohoto odôvodnenia, predmetom konania o výklad ústavných zákonov, ak je vec sporná, môže byť v danom prípade len tá právomoc prezidenta Slovenskej republiky, ktorá je predmetom ústavnej úpravy. Pri výklade

ústavných zákonov, ak je vec sporná, ústavný súd v súlade s čl. 2 ods. 2 ústavy rešpektuje ústavou a zákonmi vymedzené právomoci jednotlivých zložiek štátnej moci Slovenskej republiky. Výkladom ústavného zákona ústavný súd nemôže dospieť k stanoveniu (určeniu) takej právomoci jedného štátneho orgánu Slovenskej republiky, ktorá je už ústavou alebo iným všeobecne záväzným právnym predpisom zverená do právomoci iného štátneho orgánu Slovenskej republiky odlišného od toho, ústavná právomoc ktorého je predmetom konania ústavného súdu o výklad ústavných zákonov podľa čl. 128 ods. 1 ústavy. V prípadoch, keď právna úprava Slovenskej republiky zveruje určité právomoci konkrétne určeným štátnym orgánom, ktoré sú súčasne jediné oprávnené k ich výkonu, nepatrí už takáto právomoc žiadnemu ďalšiemu orgánu Slovenskej republiky, vrátane prezidenta Slovenskej republiky. Takýto právny stav nemôže meniť ani ústavný súd v konaní o výklad ústavných zákonov, ak je vec sporná.

Z tohoto pohľadu ústavný súd preskúmal tú časť návrhu č. 3 generálneho prokurátora, na základe ktorého je: "...prezident Slovenskej republiky oprávnený nariadiť, aby sa nezačínalo trestné konanie... len pre konkrétne vymedzený skutok, o ktorom možno na základe zistených skutočností prijať záver, že bol spáchaný, že ho spáchala táto osoba a že je konkrétnym trestným činom".

Preskúmaním Trestného poriadku a konkrétne ustanovenia jeho § 160 ods. 1 dospel ústavný súd k názoru, že povinnosti, ktoré majú podľa názoru generálneho prokurátora tvoriť súčasť ústavnej právomoci prezidenta Slovenskej republiky podľa čl. 102 písm. i) ústavy, patria v zmysle uvedeného ustanovenia Trestného poriadku orgánom činným v trestnom konaní. Ustanovenie § 160 ods. 1 Trestného poriadku v tejto súvislosti uvádza, že: "Ak zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že bol spáchaný trestný čin, a ak je dostatočne odôvodnený záver, že ho spáchala určitá osoba, začne vyšetrovateľ bez meškania trestné stíhanie, ak nie je dôvod na postup podľa § 159 ods. 2 a 3".

Orgány činné v trestnom konaní sú podľa Trestného poriadku jediné oprávnené zisťovať skutočnosti, ktoré nasvedčujú tomu, že bol spáchaný trestný čin, ako aj prijať dostatočne zdôvodnený záver, že ho spáchala určitá osoba a následne začať jej trestné

stíhanie. K zisteniu týchto skutočností sú pritom povinné používať výlučne procesné postupy a prostriedky uvedené v Trestnom poriadku.

Keďže generálny prokurátor vo svojom návrhu č. 3 navrhol, aby prezident Slovenskej republiky vo svojom rozhodnutí o udelenie milosti (resp. v konaní, ktoré tomuto rozhodnutiu predchádzalo) postupoval spôsobom, ktorý je určený výlučne pre orgány činné v trestnom konaní, ústavný súd návrh generálneho prokurátora odmietol ako zjavne neopodstatnený. Jeho zjavná neopodstatnenosť vyplynula z toho, že súčasťou ústavnej právomoci prezidenta Slovenskej republiky podľa čl. 102 písm. i) ústavy nie je aj jeho povinnosť vykonávať úkony, ktoré v zmysle § 160 ods. 1 Trestného poriadku patria výlučne orgánom činným v trestnom konaní. Vyhovením návrhu č. 3 generálneho prokurátora by ústavný súd zveril prezidentovi Slovenskej republiky oprávnenia, ktoré patria do právomoci iných štátnych orgánov Slovenskej republiky (orgánov činných v trestnom konaní).

Pod zjavne neopodstatneným návrhom na podanie výkladu ústavného zákona, ak je vec sporná, je podľa názoru ústavného súdu potrebné rozumieť aj ten, ktorým sa žiada výklad takých ustanovení, ktoré nie sú predmetom ústavnej úpravy, hoci sú (môžu byť) predmetom zákonnej úpravy.

6. Ako už bolo spomenuté vyššie pod bodom 1. tohoto odôvodnenia, prezident Slovenskej republiky je po dobu výkonu svojej funkcie jediným štátnym orgánom oprávneným na udelenie milosti, ako i na konanie, ktoré predchádza jej udeleniu, ale keď to považuje za vhodné a účelné, môže požiadať o súčinnosť orgány činné v trestnom konaní. Takáto súčinnosť spočíva predovšetkým v možnosti zadováženia informácií nevyhnutných pre rozhodnutie prezidenta Slovenskej republiky o udelení milosti, ktoré sú obsiahnuté vo vyšetrovacích (trestných) spisoch, ktoré vedú orgány činné v trestnom konaní. Pokiaľ ide o oprávnenie prezidenta Slovenskej republiky získavať informácie od orgánov činných v trestnom konaní, ako aj spôsobu, ako tieto informácie zadovážiť, generálny prokurátor vo svojom návrhu č. 2 na podanie výkladu čl. 102 písm. i) ústavy (obsiahnutom v jeho návrhu z 28. júna 1996) navrhol výklad, v súlade s ktorým: "V zmysle čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky nie je prezident Slovenskej republiky oprávnený vyžadovať od

orgánov činných v trestnom konaní vyšetrovacie spisy a do týchto smie v zmysle § 65 ods. 1 posledná veta Trestného poriadku len nazerat'."

Generálny prokurátor na podporu svojho návrhu uviedol, že: "Kancelária prezidenta nie je v zmysle ustanovenia § 12 ods. 1 Trestného poriadku orgánom činným v trestnom konaní. Podľa § 65 Trestného poriadku môžu orgány činné v trestnom konaní za stanovených podmienok umožniť iným osobám, ako sú tam uvedené, nahliadnuť do spisu, ak je to potrebné na uplatnenie ich práv. Práva štátnych orgánov nazerat' do spisov podľa iných zákonných predpisov, nie sú podľa § 65 ods. 4 Trestného poriadku ustanoveniami predchádzajúcich odsekov dotknuté. Žiadne ustanovenie Trestného poriadku ani žiadny iný zákon však neumožňuje zapožičanie vyšetrovacieho spisu Kancelárii prezidenta".

Prezident Slovenskej republiky vo svojom vyjadrení k návrhu generálneho prokurátora z 8. augusta 1996 uviedol, že: "Hlboko nesprávny je názor uvedený v návrhu, že prezident republiky nie je oprávnený vyžadovať si vyšetrovacie spisy a že do nich môže iba nahliadnuť, a to len sú súhlasom prokurátora, vyšetrovateľa alebo policajného orgánu. Ak Ústava dáva prezidentovi republiky právo udeľovať milosť, znamená to, že mu súčasne dáva oprávnenie zistiť, či by udelenie milosti bolo dôvodné. Z... ústavnej právomoci prezidenta republiky udeľovať milosť zodpovedá aj bez výslovnej úpravy ústavná povinnosť generálneho prokurátora reálny výkon tejto ústavnej právomoci umožniť, a to zaslaním vyšetrovacieho spisu...".

Pri predbežnom prerokovaní návrhu generálneho prokurátora č. 2 obsiahnutom v jeho návrhu na podanie výkladu ústavného zákona, ak je vec sporná, z 28. júna 1996 ústavný súd zistil existenciu sporu o výklad ústavného zákona medzi generálnym prokurátorom a prezidentom Slovenskej republiky. Zatiaľ čo generálny prokurátor tvrdil, že súčasťou ústavnej právomoci prezidenta Slovenskej republiky v konaní o udelenie milosti je iba jeho oprávnenie nahliadnuť do vyšetrovacieho spisu so súhlasom orgánov činných v trestnom konaní, prezident Slovenskej republiky naopak dôvodil, že súčasťou jeho ústavnej právomoci podľa čl. 102 písm. i) ústavy je aj jeho oprávnenie žiadať o zapožičanie

vyšetrovacieho spisu a povinnosť orgánov činných v trestnom konaní takejto žiadosti vyhovieť.

Spornosť výkladu čl. 102 písm. i) ústavy, ktorá vznikla medzi generálnym prokurátorom a prezidentom Slovenskej republiky, ústavný súd preukázal z nasledovnej korešpondencie vedenej medzi prezidentom (Kanceláriou prezidenta) Slovenskej republiky a orgánmi prokuratúry Slovenskej republiky (námetníkom mestského prokurátora v Bratislave, resp. samotným generálnym prokurátorom):

1. Žiadosť Odboru pre styk s verejnosťou Kancelárie prezidenta republiky z 10. apríla 1996 (č. j. 1531/96-70-940) o predloženie vyšetrovacieho spisu v trestnej veci proti obvinenému Mariánovi Kočnerovi a spol. pre trestný čin podvodu z Mestskej prokuratúry, Bratislava.

2. List námestníka mestského prokurátora JUDr. Petra Grendára z 24. júna 1996 (č. j. 2 Kv 37/95-258) Kancelárii prezidenta Slovenskej republiky (Odbor pre styk s verejnosťou), v ktorom na jej žiadosť o predloženie vyšetrovacieho spisu uvádza, že: "Z ustanovenia § 65 Trestného poriadku, ktoré upravuje nazeranie do spisov v trestnom konaní, takéto oprávnenie prezidentovi Slovenskej republiky nevyplýva".

3. List generálneho prokurátora prezidentovi Slovenskej republiky zo 4. júla 1996 (č. III/1 Gpt 311/95-173), v ktorom uvádza, že: "Ani Ústava Slovenskej republiky ani žiadny zákon neustanovujú právo prezidenta Slovenskej republiky alebo jeho kancelárie zapožičiavať si vyšetrovacie spisy v neuzavretých trestných veciach, ani právo, či povinnosť orgánov činných v trestnom konaní takéto spisy Kancelárii prezidenta Slovenskej republiky či prezidentovi Slovenskej republiky zapožičať".

Keďže v tejto časti návrhu generálneho prokurátora na podanie výkladu čl. 102 písm. i) ústavy ústavný súd zistil a aj preukázal existenciu sporu ohľadom jeho výkladu medzi generálnym prokurátorom a prezidentom Slovenskej republiky a keďže návrh spĺňal všeobecné a aj osobitné zákonom predpísané náležitosti návrhu na podanie výkladu, ak je vec sporná v zmysle § 20 ods. 1 a § 47 zákona č. 38/1993 Z. z., rozhodol o jeho prijatí na ďalšie konanie podľa § 25 ods. 3 citovaného zákona.

V uvedenom rozsahu zohľadnil aj návrh prezidenta Slovenskej republiky obsiahnutý v jeho vyjadrení z 8. augusta 1996 ako "protinávrh" v konaní o výklad ústavných zákonov, ak je vec sporná.

Ústavný súd sa pri predbežnom prerokovaní návrhu generálneho prokurátora zaoberal aj jeho ďalšími návrhmi a tvrdeniami ohľadom výkladu čl. 102 písm. i) ústavy v rozsahu a spôsobom, akými boli použité na podporu jeho siedmich návrhov na podanie výkladu čl. 102 písm. i) ústavy a v ktorom bola preukázaná ich spornosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. októbra 1996